

CARTES DE BLAI BONET A BARTOMEU FIOI

QUATRE CARTES DE FA CINQUANTA ANYS

A cura de Bartomeu Fiol

Els primers poemes que vaig llegir de Blai Bonet van esser els inclosos en l'oportuna antologia aplegada per Manuel Sanchis Guarner, *Els poetes insulars de postguerra* (Editorial Moll, 1951). Poc després va publicar-se *Entre el coral i l'espiga* (Editorial Moll, 1952), el qual va suposar, més que una campanada, un vertader redoblament o concert de campanes en el limitat àmbit d'aquella època, quan tots els lletraferits illencs cabien dins un tramvia, com no se cansava de repetir Bernat Vidal i Tomàs, el farmacèutic de Santanyí que va tenir un paper tan destacat com Sanchis Guarner en la tramesa de la torxa des dels components de l'Escola Mallorquina al jovent. La veritat és que la irrupció de Blai Bonet va esser molt sonada, tot un esdeveniment, i el fet d'estar tan malalt va ajudar-hi.

He manifestat en més d'una ocasió que no crec que la meva escriptura hagi tingut mai res de blaibonetiana però sí pens que el fet o la feta que intentés posar-me a conrar la parenta pobra va esser, en bona part, per l'efecte d'exemplaritat enlluernadora que va tenir l'esclat de l'aparició de la seva obra.

Per expressar-li la meva admiració, vaig entrar en contacte amb ell devers el 1952, des de Madrid, on estudiava una carrera que no m'ha servit mai de res, Ciències Polítiques. Això vol dir que, entre la meva paperassa, hauria de tenir algunes cartes seves del període 1952-1956, però les úniques que, de moment, tenc localitzades són les quatre del 17/4/57, 30/12/57, 31/7/58 i 29/12/58, les quals transcric seguidament, a petició de Margalida Pons, per a aquest número especial de *Reduccions*.

La meva pretensió ha estat de fer una transcripció dels textos el més fidel que fos possible. Tanmateix, tenint en compte el caràcter informal i sobre la marxa d'aquestes cartes, m'he permès corregir

algunes grafies errònies degudes a aquest caràcter. Però, òbviament, no he pretès fer la tasca d'un corrector normatiu.

Quan es publiqui aquest treball a *Reduccions*, els originals ja es podran veure a la Biblioteca de Catalunya, on procedesc a enviar-los com una avançada de tota la paperassa (manuscrits, mecanoscrits, correspondència, crítiques, etc.) que pens llegar a aquesta benemèrita entitat.

No em resta sinó desaconsellar vivament — a tot lector i a tot investigador— donar cap importància a les eufòriques alabances d'en Blai envers uns primers intents força grenyals i descambuixats, que passaven del meu magí a la impremta en qüestió de dies.

BARTOMEU FIAL
Ciutat de Cavorques, 10/6/2009

[1]

Barcelona. 17. Abril. 1957

Molt estimat Tomeu:

Més d'una vegada hauràs dit que som un *cafre*, un autèntic *cafre*. Te deman perdó (si és que és necessari) per aquesta tardança meva en escriure. Però ara escric. De molt bon gust.

He rebut els teus tres poemes: «El Cardenal», «Thérèse» i l'últim, que tenc damunt la taula. A "Thérèse" hi ha uns encerts de verdadera poesia, una poesia ja una mica fiolesca, perquè tu ja tens un estil, un estil autèntic: una manca absoluta d'estil. Això sembla una barbaritat. No ho sé. Pensa que Cela, per exemple, és un home que no té estil. Per a tenir estil se necessita molta puresa, molt poca devoció per la literatura i una gran vocació per a la profunditat. Tenir estil significa tenir humanitat: *stilus est homo*. Jo encara crec en aquesta màxima.

Vaig assistir a l'estrena de *Primera Història d'Esther*, d'Espriu. Fou un èxit gran. A un dels entreactes, En Joan Triadú me demanà per tu, qui eres, què feies, quin esperit tenies. Està interessat per la teva persona humana i *divina* [sic]. Jo li vaig dir molt més de lo que tu pots suposar. Crec que de la teva ànima en sé tant com tu (amb perdó). Tu ets un gran home. Si volguessis series un gran escriptor, si volguessis tenir la humilitat d'agenollar-te (només un poc) davant l'art. Has d'oblidar (només un poc) el marxisme.

Ja veig que *Comèdia* encara no surt. Ja sortirà. Ja ha sortit de mi, que és lo interessant. Ara estic treballant a *Guernica*. Surt enorme, gràcies a Déu i a la meva justificada ràbia.

Haceldama està en mans del Director del Club dels Novel·listes, per enviar a Censura (tremola). A sortir aviat serà per a Nadal.

He acabat i entregat a l'editor *El Silenci i el Mar*, una novel·la curta, potser lo més gran que ha sortit de mi, també lo més trist. Això sortirà més aviat. Ho publicarà l'editor Albertí, a les seves edicions una mica marxistes i populars.

El drama *El Riu* serà estrenat a finals de maig, en el Teatre de Cà-mara Alexis, en sessió experimental, junt amb *Antígona*, d'Anouilh, i *Anna Christie* d'O'Neil. Si *El Riu* té èxit, la temporada pròxima la posaran de temporada. Això vol dir que he treballat com un negre. Si se pot editar tot, si no hi ha censura, en un any sortirien set llibres de mi.

No t'escric més perquè he de sortir.

Quan ens puguem veure ja te contaré els *esdeveniments* a Barce-lona. Per carta, no pot esser.

Adéu, Tomeu.

Que tinguis una Pasqua pura i clara.

Sempre teu i molt amic.

Blai Bonet

[2]

Santanyí. 30.12.57,

Molt estimat Tomeu:

No saps com sent que estiguis una mica enfadat amb mi perquè la veritat és que jo som una mica despistat i no me'n don compte del temps que passa entre carta i carta.

Tu tens prou cor per esser perdonador dels meus lapsus. No és que jo no pensi a escriure ni que m'oblidi de les persones. Quan més poc escric, més les record perquè la consciència remordeix. Si no contest és perquè sovint, massa sovint, la vida és més pesada de lo que molts se creuen. Aquesta és la pura veritat. Tu que saps coses de la veritat, també sabràs aquesta. Fes el favor de tenir tanta bondat com estatura i perdona.

No saps com t'agraesc la targeta que vaig rebre abans d'ahir. És probable que prest puguis llegir el llibre. Ja està aprovat per Censura i, segurament, sortirà d'aquí a dos mesos. Voldria t'agradàs. Hi ha prou pàgines que estan dins la teva manera de veure el món, dins la nostra manera de veure el món. És preciós parlar en plural.

He vist una xilografia teva molt bona, un nin que aguanta un manat de globus, que semblen cranis. És de les millors coses que has fetes, junt amb aquell paisatge de Las Hurdes.

Estaré a Mallorca fins dia 9. Divendres he d'anar a Ciutat. Si trobes el teu número de telèfon et telefonaré a migdia.

Fins aviat, Tomeu.

Que tenguis un 1958 a la teva mida espiritual i corporal. Que et vagin bé la Poesia i la Polèmica. Són dos noms que així, junts, amb majúscules, tenen una profunditat.

Records a ca teva.

Sempre teu i molt amic.

Blai Bonet

[3]

Palma, 31.7.58

Sr.

Tomeu Fiol

Palma

Molt estimat Tomeu:

Ara que he arribat i tenc una mica de tranquil·litat, t'escric per donar-te —encara— les gràcies pels dos poemes que m'enviaves, sobretot pel primer que em vares dedicar i, principalment, perquè em digueres «germà major». El poema era francament bo. Ahir ho comentàvem amb en Llompart i estàvem d'acord en que, de cada dia, eres més cenyit, més artista.

Si tens un interès per escriure'm, t'agradaria que em diguessis per on para Marbella i quina combinació hi ha per venir-hi. M'agradaria passar una estona amb tu i parlar de tantes coses que m'agrada discutir amb tu. Si jo visqués a Mallorca i hagués d'escollir un company-interlocutor et triaria a tu. Paraula. Confii en poder-hi venir qualche dia. De moment, m'accontentaré en venir a passar una nit a Marbella. N'Odín em digué que era un lloc francament agradable.

No t'escric més perquè he d'anar a prendre s'autobús cap a Santanyí.

Fins aviat.

Sempre teu i molt amic.

Blai Bonet

[4]

Santanyí. 29.12.58

Estimat Bartomeu:

També *Pax* per aquest futur 1959. Desitjar pau significa augurar sacrificis per a aconseguir-la, perquè la pau no és pròpia dels homes, sinó de Déu. Sempre record que el Crist digué: «La meva pau vos don». És aquest un do que també cal demanar a Sant Judes, advocat *contra* les causes perdudes del teu poema tan viu. La pau és una causa, no sé si perduda, però que els homes difícilment saben guanyar. Pensar que conquerir la pau és estar perpètuament en guerra és una realitat que convida a l'única solució possible humanament, la solució que, tan sovint, suggereixen Crist i Graham Greene: la pregària o el poema autèntic, el teu poema.

Me'n torn ràpidament a Barcelona, on m'agradaria m'hi envias-sis el poema teu de Consolació, que no tenc, que he llegit i que em sembla bellíssim. Seré a Santanyí fins dia 4. Fes un esforç per perdonar-me totes les vegades que no t'he escrit, tenint obligació de fer-ho. No dubtis que et record cada vegada que agaf un llibre de poemes o que veig la brigada d'obriers del Poble Nou.

Sempre teu i amic.

Blai Bonet